

Uppgerð - um skerjing av útláti smb. veðurlagspolitikkinum

Umhvørvisstovan, 12-12-1011

Í 2009 samtykti Føroya løgting einmælt ein veðurlagspolitik har yvirskipaða málið er, at føroyska útlátið av vakstrarhúsgassi skal minka við í minsta lagi 20% í 2020, í mun til útlátið í 2005.

Mál

Føroyar skerja útlátið av veðurlagsgassum við í minsta lagi 20% í 2020 í mun til útlátið í 2005

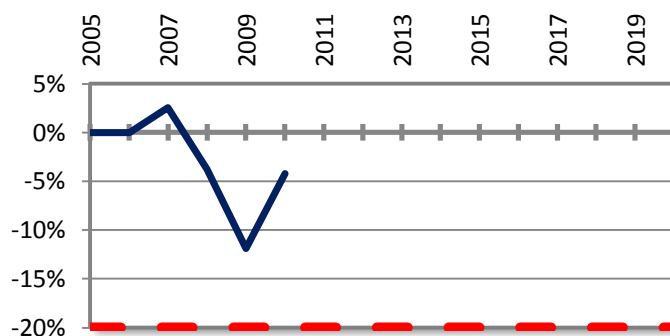
Umframt yvirskipaða málið, inniheldur veðurlagspolitikkurin mál fyri hesi fyra øki:

- Upphiting
- Elframleiðsla
- Ferðsla á landi
- Skip og flogfør

Niðanfyrri verður gongdin fyri settu málini gjørd upp fyri tíðarskeiðið 2005-2010. Av tí at heldur stutt tíð er fráliðin, síðani málini vórðu sett, verður her ikki farið í dýpdina við at greiða frá móguligum orsökum til gongdina í tølunum.

Yvirskipaða málið um 20% niðurskurð í útlátinum av vakstrarhúsgassi

Í 2010 var samlaða útlátið 4% minni enn útlátið í støðisárið 2005, sí mynd 1. Hetta merkir, at samlaða útlátið skal minka 16% afturat fyri at náa málinum um 20% niðurskurð.



Mynd 1 Gongdin í samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi í Føroyum tíðarskeiðið 2005-2010, roknað sum munur í prosentum í mun til útlátið í 2005. Reyða punkteraða linjan vísir málið, sum er 20% undir útlátið í 2005.

Staðfestast kann, at útlátið av vakstrarhúsgassi er vaksið munandi seinasta árið. Orsøkirnar eru at fiskiskipini, SEV og húsarhaldini brúktu meira olju í 2010 enn í 2009, umframt at ein leitiboring var í 2010.

Høvuðsorsøkin til broytingarnar í samlaða útlátinum seinnu árinum er, at føroyski fiskiflotin, ið stendur fyri á leið einum triðing av samlaða útlátinum av vakstrarhúsgassi, ofta er fyri lutfalsligum stórum broytingum frá ár til ár - broytingar, sum serliga eru tengdar at prísir á olju og á fiski. Er prísurin á olju høgur og/ella prísurin á fiski lágur, eru skipini færri dagar á sjónum og oljunýtslan harvið minni.

Upphiting

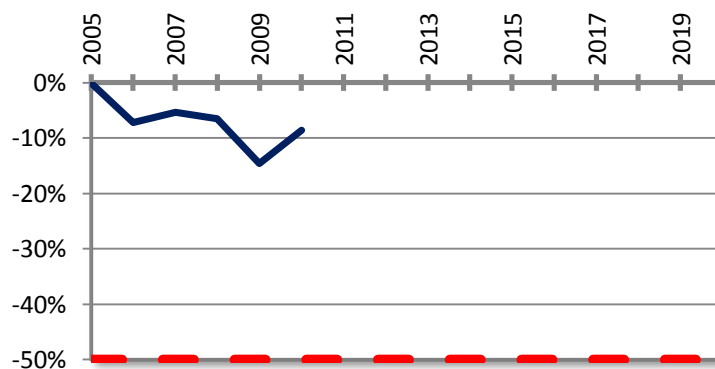
Í veðurlagpolitikkinum er soljóðandi mál sett fyri upphiting:

Mál

Í 2020 er nýtslan av olju til upphiting farin niður í eina helvt við at seta í verk tiltøk at minka um orkunýtsluna og at nýta nýggja, orkueffektiva og umhvørvisvinaliga tøkni.

Fyri at gera upp gongdina at røkka málinum um at minka nýtslu av olju til upphiting, er hugt at oljunýtsluni hjá húsarhaldum og hjá handlum og stovnum, ið ikki brúka olju til annað enn upphiting. Olja, sum verður brúkt t.d. ídnaðinum, er ikki roknað við (deils tí, at meginparturin av oljuni vanliga verður brúktur til framleiðslu og tí at tøl fyri upphiting hjá virkjum o.l. ikki eru tøk).

Mynd 2 vísir, hvussu útlátið av vakstrarhúsgassi frá húsarhaldum er broytt í prosentum frá 2005 til 2010. Gongdin í útlátinum av vakstrarhúsgassi fylgir neyvt oljunýtsluni.



Mynd 2 Gongdin í útlátið av vakstrarhúsgassi frá húsarhaldum árinum 2005-2010, roknað sum munur í prosentum í mun til útlátið í 2005. Reyða punkteraða linjan vísir málið, sum er 50% undir útlátið í 2005.

Eftir at útlátið av vakstrarhúsgassi frá húsarhaldum var rættiliga støðugt árinum 2006-2008, var eitt munandi fall í útlátinum í 2009. Orsøkin var deils, at lýtt var í veðrinum og at fleiri húsarhald høvdu fingið hitapumpur. Men í 2010 var oljunýtslan hjá húsarhaldum aftur nærum eins stór sum í 2006-2008. Høvuðsorsøkin var, at 2010 var eitt rættiliga kalt ár. Mált í so-kallaðum graddøgum, var 2010 í miðal 15% kaldari enn 2009. Í Tórshavn var miðalhitin 6,3°C í 2010, sum er tann lægsti í langa tíð. Í mun til kalda veðrið var vøksturin í oljunýtsluni lut-falsliga lágur, sum kundi bent á, at tiltøk eru sett í verk at minka um oljunýtsluna.

Í 2010 øktist útlátið so mikið, at tað einans er 9% undir útlátið í støðisárinum 2005. Um málið í veðurlagspolitikkinum skal náast, skal útlátið í hesum bólki minka góð 41% afturat innan 2020, svarandi til, at nýtslan hjá húsarhaldum, handlum og stovnum skal minka við 23 túsund tons sum og koma niður á 28 túsund tons olju. Í 2010 var nýtslan góð 51 túsund tons.

Elframleiðsla

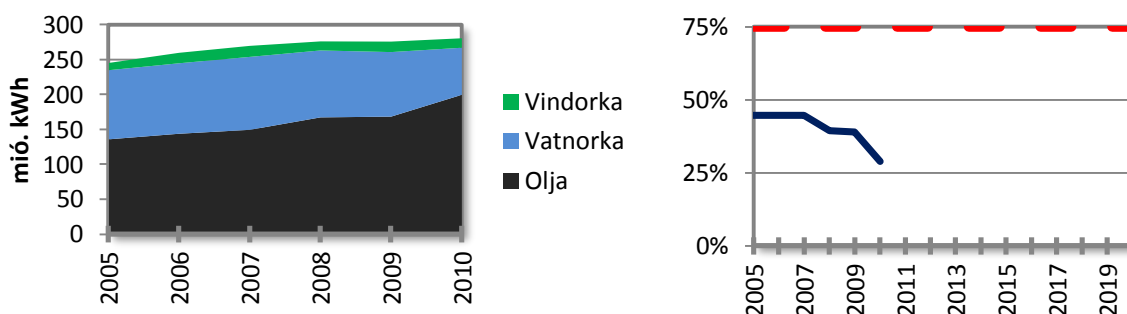
Í veðurlagspolitikkinum er soljóðandi mál sett fyri elframleiðslu:

Mál

Í 2020 stavar umleið 75% av elframleiðsluni frá varandi orkukeldum.

Fyri at fylgja gongdini í at røkka málinum um, at 75% av elframleiðsluni skulu stava frá varandi orkukeldum, verður býtið millum tær trýggjar orkukeldurnar: olja, vatn og vindur, sum verða brúktar til elframleiðslu í Føroyum, greinað. Mynd 3 (til vinstri) vísir elframleiðsluna (mió. kWh) í Føroyum árinum 2005-2010. Litirnir vísa hvør orkukelda er brúkt.

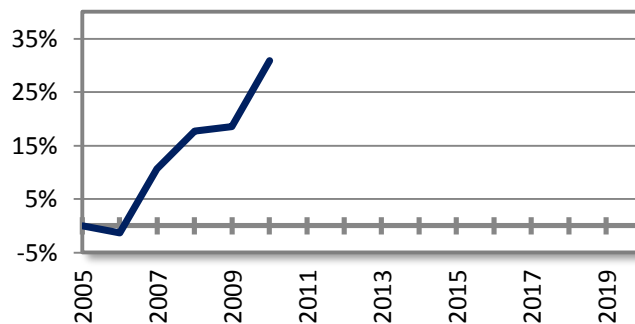
Mynd 3 (til høgru) vísir hvussu stórir prosentpartur av samlaðu elframleiðsluni er grundaður á varandi orkukeldur. Í 2005-2007 stavaði 45% av framleiðsluni frá vatn- og vindorku. Í 2008 og 2009 fall hetta talið til 39% og í 2010 stavaði einans 29% av elframleiðsluni frá varandi orkukeldum.



Mynd 3 Myndin til vinstri vísir samlaðu elframleiðsluna í Føroyum 2005-2010 og hvør orkukeldan er. Myndin til høgru vísir hvussu stórir prosentpartur av samlaðu elframleiðsluni í Føroyum stavar frá varandi orkukeldum.

Við støðugari elframleiðslu, vil eitt skifti frá olju til varandi orkukeldur vísa seg aftur sum minking í útlátinum av vakstrarhúsgassi. Tá meira olja verður brúkt til elframleiðslu, eins og

seinnu árinum, þókist útláti av vakstrarhúsgassi, sí mynd 4, sum vísir gongdina í útláti frá el-framleiðslu síðani 2005.



Mynd 4 Gongdin í útlátinum av vakstrarhúsgassi frá elframleiðslu tíðarskeiðið 2005-2010, roknað sum munur í prosentum í mun til útlátið í 2005.

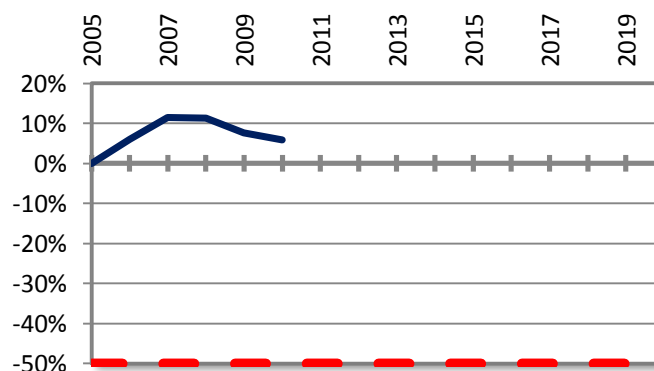
Ferðsla á landi

Í veðurlagspolitikkinum er soljóðandi mál sett fyri ferðslu á landi:

Mál

Í 2020 eru øll bensin- og dieselrikin akfør orkueffektiv, og ein munandi partur av akførinum nýtir varandi orku. Málið er at minka CO₂ útlátið frá ferðsluni við einari helvt.

Myndin niðanfyrir vísir gongdina í útlátinum av vakstrarhúsgassi frá akførum. Seinastu tvey árinum er útlátið minkað eitt vet hvørt ár, so at tað nú er 91 túsund tons av CO₂ eindum. Eftir at útlátið þóktist í 2005-2007, fall tað aftur í 2009 og 2010, so at tað í 2010 var 6% hægri enn í 2005. Fyri at røkka málinum um at minka útlátið við eini helvt í mun til 2005, má útlátið minka 56% afturat, svarandi til 15 túsund tons av brennievni.



Mynd 5 Gongdin í útlátið av vakstrarhúsgassi frá ferðslu á landi, árinum 2005-2010, roknað sum munur í prosentum í mun til útlátið í 2005. Reyða punkteraða linjan vísir málið, sum er 50% undir útlátið í 2005.

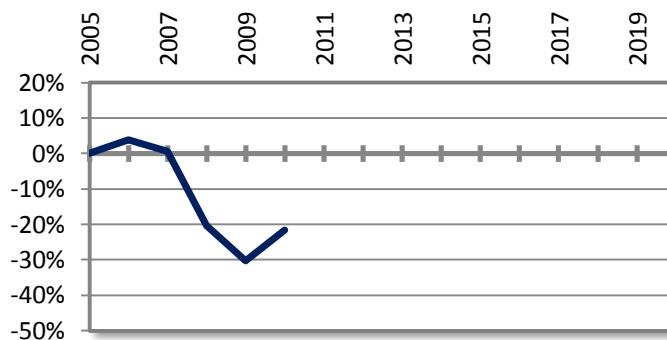
Skip og flogfær

Í veðurlagspolitikknum er soljóðandi mál sett fyri skip og flogfær:

Mál

Reiðarar seta sær sum mál at fremja orkuoptimering og brúka orkusparandi loysnir fyri at tryggja kappingarføri í fiskivinnuni. Framtíðar fiskivinnu-politikkur skal stuðla undir slíka menning.

Fyri at fylgja gongdini hjá fiskivinnuni at fremja orkuoptimering og at brúka orkusparandi loysnir, verður útlátinum av vakstrarhúsgassi frá fiskiskipum og flogfærum, her útgreiðnað. Minni nýtsla av olju vil vísa seg aftur sum minking í útlátinum av vakstrarhúsgassi. Sí mynd niðanfry, sum vísir gongdina í útláti frá færoyiskum fiskiskipum og flogfærum síðani 2005.



Mynd 6 Gongdin í útlátið av vakstrarhúsgassi frá skipum og flogfærum, árin 2005-2010, roknað sum munur í prosentum í mun til útlátið í 2005. Útlenskt fiskiskip er ikki íroknað.

Útlátið av vakstrarhúsgassi frá fiskiskipum er 21% minni í 2010, enn tað var í 2005. Útlátið frá flogfærum er 29% lægri enn tað var í 2005. Av tí at fiskiskip brúka á leið 200 ferð meira brennievni enn flogfær og tyrlur, telur útlátið frá fiskiskipum nógv mest í hesum høpi. Samlaða útlátið frá skipum og flogfærum er samlað sæð minkað 22% síðani 2005.